

INFOSET VRIJ OM TE DENKEN

OVER DE VRIJHEID VAN MENINGSUITING

Deze informatie is samengesteld door Amnesty International en bestemd voor de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. Andere uitgaven in deze serie zijn: Rechten van het kind, Discriminatie, Doodstraf en Vluchtelingen.

Download via:

www.youngamnesty.nl

of bestel via:

jongeren@amnesty.nl of 020-6264436.

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt dankzij bijdragen van de Nationale Postcode Loterij en Kici.

Amnesty International © 2008

Support our fight for human rights

INHOUD

1.	Inleiding	5
2.	Wat houdt 'vrij om te denken' in?	7
3.	Schendingen van de vrijheid om te denken	11
4.	Opkomen voor de vrijheid om te denken	16
5.	Extra	21

ANDŻELIKA BORYS, PRZESZ ZWIĄZKU POLAKÓW NA BIAŁORUSI

WOLNOŚĆ SŁOWA NA BIAŁORUSI

amnesty
international

zaprotestuj na: www.amnesty.org.pl

1 INLEIDING

In je hoofd ben je vrij, mag je denken en geloven wat jij wilt. Al is helemaal niemand het met je eens, niemand mag je dwingen van mening te veranderen. Jouw ideeën, je godsdienst en politieke overtuiging zijn jouw zaak. Je mag bovendien proberen om andere mensen van jouw ideeën te overtuigen. En zij mogen proberen om jou te overtuigen van hún mening. Discussies over meningsverschillen kunnen er stevig aan toegeaan, maar niemand kan je verplichten om iets te denken of te geloven.

Ook mag je zeggen en schrijven wat je wilt. En als je ouder bent dan achttien, mag je stemmen op de politieke partij die jij belangrijk vindt. Ook mag je dan zelf een partij oprichten en gekozen worden door anderen.

In Nederland zijn we gewend te kunnen zeggen en schrijven wat we willen. Daarbij hebben we met elkaar afgesproken dat we de rechten van andere mensen blijven beschermen. 'Haatzaaien' mag dus niet en je mag ook niet discrimineren. Maar in principe mag iedereen op straat, in de klas, in de krant of op het internet zijn of haar eigen mening geven.

Amnesty protesteert in Londen voor de vrijlating van twee Zimbabwaanse vakbondsleden die vastzitten omdat ze zich uitspraken tegen geweld van de overheid © ITF

Dit is helaas niet overal zo! In sommige landen mogen kranten alleen schrijven wat de regering wil dat geschreven wordt. En mensen mogen niet zomaar zeggen wat ze vinden. Soms worden mensen zelfs in de gevangenis gezet omdat ze uitkomen voor hun eigen mening. De Chinese journalist Shi Tao zit bijvoorbeeld voor tien jaar in de cel omdat hij een e-mail verstuurde... En in landen als Oezbekistan, China, Syrië en Tunesië worden veel websites geblokkeerd, zodat mensen bepaalde informatie niet kunnen vinden op het web.

In sommige landen mag je niet zelf je godsdienst kiezen of mag je niet van godsdienst veranderen. In een aantal landen in Afrika, is maar een beperkt aantal religies toegestaan. Als je in Eritrea bijvoorbeeld Jehova's getuige bent, loop je het risico in de gevangenis te belanden.

Dat je vrij bent om te denken en te zeggen wat je wilt, staat bijvoorbeeld in de Nederlandse Grondwet en in internationale verdragen. Het staat ook in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM). Wat hierin staat, geldt voor iedereen, waar ook ter wereld. Eigenlijk zou dus iedereen vrij moeten zijn om te denken en zeggen wat hij of zij wil.

Vrouwen demonstreren voor gelijke rechten in Iran
© www.kosoof.com

2. WAT HOUDT 'VRIJ OM TE DENKEN' IN?

Vrij om te denken houdt in dat je vrij bent om je eigen mening te hebben, je eigen godsdienst te kiezen en je eigen politieke voorkeur te hebben.

Dit zijn heel belangrijke mensenrechten en daarom zijn ze vastgelegd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) en in verschillende andere (internationale) wetten en verdragen.

Vrijheid van meningsuiting

Het recht op vrijheid van meningsuiting houdt in dat je ook mag uitkomen voor wat je denkt of gelooft. Dit recht is vastgelegd in artikel 19 van de UVRM. Het recht staat onder andere ook in artikel 7 van de Nederlandse Grondwet en in artikel 13 van het Verdrag voor de Rechten van het Kind.

In deze artikelen staat dat iedereen het recht heeft om te zeggen wat hij of zij wil. En iedereen heeft het recht om informatie te zoeken waar hij of zij dat wil (via radio, televisie, kranten uit binnen- en buitenland).

De vrijheid van meningsuiting is dus niet alleen het recht om uit te komen voor je eigen mening, maar ook het recht om informatie te krijgen en op te kunnen zoeken. Want het is natuurlijk pas echt mogelijk om je mening ergens over te geven als je er informatie over hebt.

De vrijheid van meningsuiting is het recht om te zeggen wat je wilt. Maar je moet wel altijd rekening blijven houden met de rechten van anderen. Zo heeft iedereen naast vrijheid van meningsuiting, ook het recht om niet gediscrimineerd te worden, het recht op privacy en vrijheid van godsdienst. Je mag dus niet discrimineren of mensen beledigen.

Televisie, kranten en internet zijn belangrijke middelen om opvattingen te uiten en te verspreiden. Als de overheid zich gaat bemoeien met wat er wel of niet op tv of in de krant mag komen, dan is er sprake van censuur. In sommige landen controleert de overheid vooraf alles wat een journalist wil gaan zeggen of schrijven. Soms moet een journalist zijn of haar tekst veranderen als de overheid het er niet mee eens is. Dit is in strijd met de vrijheid van meningsuiting.

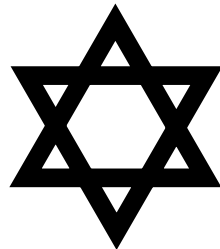
Ook journalisten mogen natuurlijk niet de rechten van anderen schenden. Ze moeten zich aan de mensenrechten houden. Ze mogen daarom ook geen dingen schrijven die oproepen tot haat of privéfoto's van mensen publiceren zonder daar toestemming voor te hebben.

Vrijheid van godsdienst

Geloof en vrij zijn om te denken hebben veel met elkaar te maken. Iemands geloof is vaak onderdeel van iemands identiteit. Vrijheid van godsdienst is een recht dat apart wordt genoemd in de Universele Verklaring. Je zou kunnen zeggen dat dat helemaal niet nodig is. Er is immers al een artikel over vrijheid van meningsuiting. Toch is er bij het opstellen

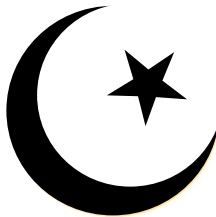
van de UVRM in 1948 voor gekozen om godsdienstvrijheid in een apart artikel neer te zetten. Voor veel mensen is religie namelijk niet zomaar een mening. Zij hechten aan hun godsdienst veel meer dan aan hun meningen.

De vrijheid van godsdienst staat in artikel 18 van de UVRM. Dit recht staat ook in artikel 6 van de Nederlandse Grondwet en in artikel 14 van het Verdrag voor de Rechten van het Kind en in andere internationale verdragen.

Vrijheid van godsdienst houdt in dat je het recht hebt om je eigen godsdienst te kiezen en om van godsdienst te veranderen wanneer je dat wilt. Je bent ook vrij om alleen of met anderen je godsdienst te beoefenen en te onderwijzen.

Ook voor de vrijheid van godsdienst geldt dat je wel rekening moet houden met de rechten van anderen. Zo mag je natuurlijk nooit iemand doden omdat je gelooft dat jouw god dat van je vraagt.

Het recht op je eigen politieke voorkeur

In de UVRM (artikel 20) en in andere internationale verdragen staat dat je het recht hebt om lid te worden van een vereniging, groep of politieke partij. Dit houdt ook in dat niemand gedwongen kan worden lid te worden van een groep of vereniging als hij of zij dat niet wil.

Daarnaast mag iedereen stemmen voor het landsbestuur en zichzelf als kandidaat daarvoor verkiesbaar stellen (artikel 21).

Maar in sommige landen kunnen mensen helemaal niet stemmen of kunnen ze bijvoorbeeld alleen stemmen als ze genoeg geld hebben om vanuit hun dorp naar de grote stad te reizen waar gestemd kan worden. In Nederland hebben we veel verschillende politieke partijen. Hierdoor is er veel keuze bij het stemmen. In sommige landen, bijvoorbeeld in Myanmar (Birma), mag er maar één politieke partij zijn. Als je het dan niet eens bent met hoe die partij het land regeert, kun je daar niets aan veranderen. Ook zijn er landen waar wel meer partijen mogen zijn, maar waar één partij zo groot is dat andere politieke partijen eigenlijk nooit een kans kunnen krijgen.

Je mag zeggen wat je denkt

Je mag denken wat je wilt

De grenzen van de vrijheid van meningsuiting en botsende rechten

De verschillende rechten kunnen nog wel eens botsen. Als iemand uitkomt voor zijn of haar mening, kan iemand anders zich daardoor gediscrimineerd voelen. Welk recht is dan het sterkste, de vrijheid van meningsuiting of het recht om niet gediscrimineerd te worden?

In Nederland is niet in de wet vastgelegd welk recht zwaarder weegt. De rechter moet iedere keer bepalen welk recht in individuele gevallen zwaarder weegt. De rechter kijkt hierbij altijd naar alle feiten en omstandigheden die met de zaak te maken hebben.

Je mag nooit je vrijheid van meningsuiting gebruiken om de rechten van iemand anders te schenden. Wanneer iets wat iemand gezegd of geschreven heeft gezien kan worden als haatzaaien, dan valt dit volgens Amnesty niet onder de vrijheid van meningsuiting. Met haatzaaien wordt bedoeld het opzettelijk oproepen tot geweld of discriminatie.

Het recht op vrijheid van meningsuiting en het recht op vrijheid van godsdienst lijken nog weleens te botsen. Bijvoorbeeld als iemand openlijk kritiek wil kunnen leveren

op een godsdienst of er grapjes over wil maken, terwijl iemand anders dat ziet als een belediging van de godsdienst. Toch is er niet echt een botsing tussen deze twee rechten. De vrijheid van meningsuiting staat toe dat je kritiek hebt op bijvoorbeeld een bepaalde godsdienst. De grens aan de vrijheid van meningsuiting is dat je nooit mag oproepen tot haat of tot discriminatie. Je mag dus niet zeggen dat mensen van de ene godsdienst slechter zijn dan anderen.

3. SCHENDINGEN VAN DE VRIJHEID OM TE DENKEN

Op veel plekken in de wereld zijn mensen niet vrij om te denken. Er is bijvoorbeeld sprake van censuur in China. Dat betekent dat de Chinese overheid bepaalt wat mensen in China op het journaal zien en in de krant lezen. En in een land als Azerbeidzjan worden mensen in de gevangenis gezet omdat ze uitkomen voor hun eigen mening.

Regeringen hebben heel wat methoden om ervoor te zorgen dat mensenrechten-activisten zich gedeisd houden. Ze verbieden hen hun mening uit te spreken of op te schrijven. Ze arresteren mensen, martelen ze en zetten ze jarenlang gevangen. Soms is het niet duidelijk dat de regering erachter zit. Het komt vaak voor dat iemand met stevige kritiek op de regering op een dag 'verdwijnt'. Politieagenten of militairen hebben zo iemand dan opgepakt en opgesloten op een geheime plaats. Mensen die zo opgesloten worden, kunnen geen enkel beroep doen op hun rechten. Ze kunnen hun familie niet bereiken en geen advocaat inschakelen om hen te verdedigen. Dit heet incommunicado-detentie. Een

regering die gevangenen op deze manier vasthoudt, kan met hen doen wat ze wil; ze ontkent alles toch. Gevangenen die incommunicado zijn, worden vaak gemarteld, of zelfs vermoord. Officieel is er dan niets gebeurd, de regering zal nooit toegeven dat ze opdracht hebben gegeven om de activist op te pakken.

Politieke gevangenen

Mensen die gevangen zijn genomen omdat zij dingen deden of zeiden die te maken hebben met politieke zaken, noemen we politieke gevangenen. Niet alle politieke gevangenen zitten echt in de gevangenis. Sommigen hebben huisarrest. Ze moeten zich dan heel vaak melden op het politiebureau, en ze worden constant in de gaten gehouden. Amnesty vindt dat alle politieke gevangenen recht hebben op een eerlijke rechtszaak en op een fatsoenlijke behandeling.

Gewetensgevangenen

Gewetensgevangenen zijn ook politieke gevangenen. Zij zitten vast omdat zij uitkwamen voor hun mening, religie,

afkomst, seksuele voorkeur of politieke overtuiging. Zij hebben daarbij geen geweld gebruikt en ook niet anderen opgeroepen

om dat te gebruiken. Amnesty vindt dat deze gevangenen onmiddellijk en onvoorwaardelijk moeten worden vrijgelaten.

Sakit Zahidov: gevangen om een column

In de Grondwet van Azerbeidzjan staat: 'Iedereen geniet vrijheid van gedachte en van meningsuiting'. Blijkbaar bedoelt de regering van Azerbeidzjan met 'iedereen' toch niet écht iedereen. Sakit Zahidov zou daarover kunnen mee praten, als hij niet in de gevangenis zat. Sakit is 47 jaar en vader van vijf kinderen. Hij is het niet eens met het regeringsbeleid in Azerbeidzjan en schreef daarover columns in de krant Azadliq, wat 'vrijheid' betekent. Dat is zijn goed recht: iedereen heeft het recht zijn mening te verkondigen. Toch werd hij veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf.

Officieel kreeg hij die straf omdat hij drugs bij zich had, maar waarschijnlijk waren zijn columns de echte reden. Twee maanden na zijn arrestatie was de rechtszaak. Die was in een kleine ruimte, zodat mensenrechtenactivisten, politici en journalisten er niet bij konden zijn om te controleren of de rechtszaak wel eerlijk verliep. De bewijzen voor het drugsbezit

zijn totaal onduidelijk en getuigen die erg belangrijk waren voor Sakit werden niet opgeroepen om hun verhaal te doen. Amnesty vermoedt dat de drugs tijdens zijn arrestatie opzettelijk in de zak van Sakit zijn gestopt. De regering van Azerbeidzjan heeft wel vaker van dit soort 'trucjes' uitgehaald om van tegenstanders af te komen.

Amnesty Nederland voerde een grootschalige actie voor Sakit om de Azerbeidjaanse autoriteiten te doen stoppen met dit soort praktijken.

Sakit Zahidov © Private

Geen vrijheid van godsdienst en meningsuiting in Egypte

Abdul Kareem Nabeel Suleiman, een 22-jarige Egyptenaar die blogde onder de naam Kareem Amer, werd veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf. Hij zou op zijn weblog de islamitische godsdienst geminacht hebben en de president van Egypte hebben beledigd.

Zijn gevangenisstraf was een waarschuwing aan alle Egyptenaren: wie uitkomt voor een mening waarmee de regering het niet eens is, kan in de gevangenis komen!

Internetcensuur

De komst van internet is goed voor het recht op vrijheid van meningsuiting: iedereen kan een mooie webpagina maken waar hij zijn mening op kwijt kan. Iedereen kan deelnemen aan forums, chatboxen en heel veel informatie uit de hele wereld opzoeken. Veel mensen hebben er een podium bij gekregen waar ze hun ideeën kunnen delen met de rest van de wereld.

Maar jammer genoeg wordt ook op internet de vrijheid van meningsuiting beperkt. In landen als Vietnam, Iran, Syrië en Tunesië, China en Myanmar wordt het internet door de overheid streng gecensureerd. Dit betekent dat de overheid voor een groot deel bepaalt welke informatie mensen wel en niet mogen opzoeken, welke website ze wel en niet mogen bekijken. Sommige websites worden gewoon geblokkeerd. Zo kun je in Syrië geen Israëlische websites bekijken. En in Oezbekistan en

De politie in China neemt computers in beslag in een illegaal internetcafé © Reuters

Tunesië is het vrijwel onmogelijk om websites te raadplegen die kritisch zijn over de mensenrechtensituatie in deze landen.

Zoekmachines van Google en Yahoo werken mee aan deze censuur. Beide zoekmachines willen graag veel klanten in China, zeker omdat de Chinese economie ongelooflijk aan het groeien is. Ze hebben met de Chinese overheid afgesproken dat in China sommige sites niet via hun zoekmachine te vinden zullen zijn, zoals sites over de verboden spirituele

beweging Falun Gong, over vrijheid van meningsuiting, over onafhankelijkheid van Tibet, of over het bloedig neerslaan van een studentenprotest op het Plein van de Hemelse Vrede (het Tiananmen Plein) in Beijing op 4 juni 1989. Als je ergens op de wereld 'Tibet' intikt, of 'Falun Gong', krijg je duizenden blogs, nieuwsitems en chatsites over de Chinese onderdrukking. Doe hetzelfde op google.cn (de Chinese site van Google) en de meeste van deze hits, zo niet allemaal, zijn weg!

Shi Tao: één mailtje, tien jaar cel

Shi Tao werkte als journalist voor een Chinese krant. Voor hun werk kregen hij en zijn collega's op 20 april 2004 van de Chinese regering uitleg over wat ze wel en niet in de krant mochten schrijven over de herdenking van een groot bloedbad op het Tiananmen Plein in 1989. Omdat de Chinese regering niet wil dat iedereen weet dat er toen heel veel studenten zijn omgekomen bij een grote demonstratie op het plein, mochten de journalisten alleen schrijven wat goedgekeurd was door de regering. Shi Tao schreef een e-mail met een samenvatting van deze regels naar iemand in Amerika. Deze persoon heeft

een website waarmee hij op wil komen voor meer democratie in China. Shi Tao had de e-mail anoniem verstuurd, maar met behulp van Yahoo heeft de Chinese regering Shi Tao op kunnen sporen. Op 27 april 2005 is hij veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf!

Shi Tao © ICPC

Overheden krijgen soms hulp van grote internetbedrijven bij het opsporen van mensen die hun eigen mening op internet verspreiden – zogenaamde ‘internetdissidenten’. Zoekmachines als Google en Yahoo bewaren gegevens van gebruikers. Als je bijvoorbeeld op Google de zoekterm ‘vrijheid van meningsuiting’ intikt, dan zal Google nog jarenlang bewaren dat er vanaf het nummer van jouw computer is gezocht naar vrijheid van meningsuiting. Dit gebeurt overal op de wereld, ook in Nederland.

Op zich kan dit niet veel kwaad, Google en Yahoo gebruiken zoekgegevens om hun zoekmachines te verbeteren. Maar het kan wél kwaad als Yahoo de persoonlijke gegevens van Shi Tao doorgeeft aan de Chinese overheid, vooral als het bedrijf weet wat de Chinese overheid met deze gegevens zal doen. En dat is precies wat er met Shi Tao gebeurd is. Het is overigens niet de enige keer dat Yahoo gegevens doorgaf. Ook de Chinese Li Zhi werd hier het slachtoffer van. Zijn broer vertelt: ‘Dankzij Yahoo zit mijn broer in de gevangenis. Mijn broer zit in de gevangenis vanwege zijn democratische denkbeelden. Yahoo opende voor de Chinese overheid zijn e-mailadres en gaf de informatie door. Zijn gezondheid was al niet goed en door

het harde werken dat hij moet doen in de gevangenis is hij nog zieker geworden. Ik hoop dat Yahoo in de toekomst wel respect zal hebben voor de wet op privacy.’

Amnesty vindt dat Yahoo op deze manier meewerkt aan de schending van vrijheid van meningsuiting. Yahoo is trouwens niet het enige internetbedrijf dat informatie doorgeeft. Ook Microsoft gaf bijvoorbeeld in 2004 informatie over Mordechai Vanunu, die van de regering van Israël geen contact mocht hebben met buitenlandse media (ook dat verbod is een mensenrechtenschending!) door aan de Israëlische autoriteiten.

Internetcensuur in China © Pieter Fannes

4 OPKOMEN VOOR DE VRIJHEID OM TE DENKEN

BESCHERMING VAN MENSENRECHTENVERDEDIGERS

De Verenigde Naties (VN) hebben in 1998 een verklaring over de bescherming van mensenrechtenverdedigers aangenomen. In deze verklaring staat dat landen de verplichting hebben om bescherming te bieden aan personen die zich inzetten voor de mensenrechten en dus ook voor mensen die zich inzetten voor de vrijheid van meningsuiting, vrijheid van godsdienst en politieke vrijheid.

De verklaring is een mooi begin, maar het zou beter zijn als er naast de verklaring ook een speciaal verdrag voor mensenrechtenactivisten komt. Dan kunnen landen verplicht worden om het na te leven.

Landen worden nu wel al in de gaten gehouden door een Speciale Vertegenwoordiger voor Mensenrechtenactivisten. De Ugandese Margaret Sekaggya is door de VN aangesteld om onderzoek te doen naar de situatie van mensenrechtenactivisten in de wereld. Zij geeft landen ook adviezen over hoe ze mensenrechtenactivisten in hun land kunnen beschermen.

AMNESTY INTERNATIONAL EN DE VRIJHEID OM TE DENKEN

Amnesty vindt dat mensen niet gevangen gehouden mogen worden vanwege hun politieke, godsdienstige of andere overtuiging of vanwege hun etnische afkomst, geslacht, kleur of taal. Daarom voert Amnesty actie voor mensen die om deze redenen vastzitten. Als zij geen geweld hebben gebruikt, eist Amnesty dat ze zo snel mogelijk worden vrijgelaten. Hebben ze dat wel, dan vraagt Amnesty in ieder geval om een eerlijke rechtszaak en een goede behandeling in de gevangenis.

Amnesty voert actie voor ondersteuning van bedreigde journalisten, internetgebruikers, mensenrechtenverdedigers, religieuze leiders en anderen die voor de vrijheid van mening en geloof opkomen.

Amnesty is ook tegen internetcensuur. Zij maakt zich zorgen over de internetvrijheid. Regeringen blokkeren de toegang tot bepaalde sites of sites die bepaalde woorden of onderwerpen bevatten. Zo laat het laatste rapport van het *Open Net Initiative* zien dat momenteel in minstens 25 landen internet door de staat wordt gefilterd, waaronder

Azerbeidzjan, Bahrein, Myanmar, Ethiopië, India, Iran, Marokko, Saudi-Arabië, Zuid-Korea, Thailand en Tunesië. Daarnaast heeft onderzoek van Amnesty uitgewezen dat bedrijven als Cisco, Google, Microsoft en Yahoo medeschuldig zijn geweest aan het onderdrukken van vrijheid van meningsuiting in China door websites te filteren, persoonsgegevens door te geven en hardware te leveren om het internet te filteren. Ook maakt Amnesty zich

zorgen omdat het sluiten van websites en internetcafés om politieke redenen, en het bedreigen en opsluiten van website beheerders, steeds vaker voorkomt.

Franse Amnesty-actie voor persvrijheid © Laurent Mini

Wist je dat?

Wist je dat Amnesty zelf is opgericht om de vrijheid van meningsuiting te verdedigen? Amnesty is in 1961 opgericht door een groepje advocaten. De Engelse advocaat Peter Benenson was verontwaardigd over het feit dat twee Portugese studenten waren vastgezet omdat ze een toast op de vrijheid hadden

uitgebracht. In die tijd was Portugal nog een dictatuur. Benenson realiseerde zich toen dat er vast nog veel meer mensen in de wereld vastzaten omdat zij een andere mening hebben dan de overheid. Samen met collega's richtte hij 'Appeal voor Amnesty 1961' op. Later werd dat Amnesty International.

AMNESTY IN ACTIE

Mutabar Tadzhibaeva vrij!

Mutabar Tadzhibaeva uit Oezbekistan is de voorzitter van de mensenrechtenorganisatie 'de Vurige Harten Club'. Zij komt op voor de mensenrechten in haar land. In 2005 werd zij daarom zelfs genomineerd voor de Nobelprijs van de Vrede. Maar de regering van Oezbekistan, op wie zij veel commentaar heeft, is minder blij met haar. Mutabar had zich bijvoorbeeld kritisch uitgelaten over het harde optreden van die regering tegen vreedzame demonstranten. Daarom werd zij in 2006 veroordeeld tot acht jaar gevangenisstraf.

Amnesty International drong met verschillende acties aan op Mutabars vrijlating. En Amnesty-leden uit Nederland stuurden haar begin 2008 groetenkaarten om haar moed in te prezen. In juni 2008 kwam er goed nieuws:

Mutabar Tadzhibaeva © AI

op 2 juni was Mutabar vrijgelaten! Na haar vrijlating bedankte zij Amnesty en alle mensen die voor haar actievoerden: 'Ik heb 900 dagen doorgebracht op een "marteleiland"; 700 dagen daarvan bracht ik door in eenzame opsluiting. Ik hield het alleen maar vol dankzij de steun van mensen die zich mijn lot aantrokken. Alleen dat gaf mij kracht.'

Mutabar met kaarten die zij kreeg uit Nederland © AI

Mohammed Abbou vrij!

Mohammed Abbou uit Tunesië werd veroordeeld tot drieënhalf jaar gevangenisstraf omdat hij op internet kritiek had geuit op de overheid. Amnesty International kwam voor hem in actie. Mensen van over de hele wereld schreven brieven naar hem, zijn familie en de Tunesische regering. Op 24 juli 2007 kwam Mohammed vervroegd vrij. Hij zei hier zelf over: 'Ik ben ervan overtuigd dat de druk vanuit Tunesië zelf en van buitenaf, zoals de acties van Amnesty, doorslaggevend waren [voor mijn vrijlating]. [...] We hebben de solidariteit van de wereld nodig. Dat is van cruciaal belang.'

Mohammed Abbou © Private

Eritrea: opgesloten in een zeecontainer

Helen Berhane is een evangelische gospelzangeres uit Eritrea, in oost-Afrika. De regering van Eritrea staat slechts vier godsdiensten toe. Die van Helen is daar niet bij. Omdat zij toch godsdienstige liederen bleef zingen, werd zij gevangengezet. Dertien maanden lang werd zij met veel anderen opgesloten in een metalen zeecontainer. Overdag was het er snikheet en donker, 's nachts juist steenkoud. En er was geen bed of wc. Helen is inmiddels vrij. Omdat ze werd gemarteld kan ze niet goed lopen, maar ze leeft nu veilig in Denemarken. Maar in Eritrea zitten naar schatting nog tweeduizend anderen vanwege hun godsdienst vast. In zeecontainers, in kuilen in de grond. Amnesty International voert actie voor hun vrijlating. Op deze foto zie je Helen tijdens een van deze acties op Lowlands 2008. Zij zong daar een van de liederen waarvoor ze werd gevangengenomen.

Helen Berhane © Joyce Vlaming

Wat kun jij doen?

Bij Amnesty noemen we de mensen die actie voeren voor mensenrechten Rights Supporters. Ze zorgen er bijvoorbeeld voor dat de mensenrechten en kinderrechten overal bekend worden.

Jij kunt ook een Rights Supporter zijn, dat is helemaal niet zo moeilijk. Je kunt bijvoorbeeld een kaartje sturen naar iemand die wel wat steun kan gebruiken. Of je kunt er voor zorgen dat iemand in jouw klas komt vertellen over Amnesty en de mensenrechten. Je kunt ook de kinderrechten kiezen als onderwerp voor je spreekbeurt of werkstuk. Zo zorg jij ervoor dat ook de kinderen in jouw klas weten wat hun rechten zijn!

Als heel veel mensen van over de hele wereld een regering laten merken dat ze weten wat die regering uitspookt en dat die daar onmiddellijk mee moet stoppen, dan werkt dat vaak echt. Veel regeringen zijn gevoelig voor die massale druk.

Amnesty blijft daarom brieven schrijven en acties voeren en jij kunt daarbij helpen! We hebben het je makkelijk proberen te maken: je kunt je bijvoorbeeld opgeven voor schrijfacties, e-mailacties en zelfs voor een supersnel *sms-actienetwerk!*

**Kijk op www.youngamnesty.nl
wat jij kunt doen.**

Leerlingen van het Laurenscollege versturen brieven © AI

5. EXTRA

GEDICHTEN

Recht op vrije meningsuiting

Recht op vrije meningsuiting,
dat betekent, heel normaal,
dat je niet de hele dag hoeft
lopen letten op je taal;
dat je hardop durft te praten
in de tram of in de trein,
over wat je stom of slecht vindt,
zonder bang te hoeven zijn.

Recht op vrije meningsuiting,
dat betekent, heel gewoon,
dat er niet wordt meegeluisterd
naar je eigen telefoon;
dat je in de krant kunt schrijven:
'de regering maakt me kwaad',
zonder dat je daar meteen voor
de gevangenis in gaat.

Recht op vrije meningsuiting,
dat betekent ook het recht
om te demonstreren, dat je
voor je idealen vecht;
door de straat te mogen opgaan
met een spandoek of een bord,
zonder dat je door agenten

in elkaar geslagen wordt.

Recht op vrije meningsuiting,
daar is niks bijzonders aan
in een land waar dat soort dingen
allemaal zijn toegestaan.
En dus sta je raar te kijken,
wanneer iemand je vertelt,
dat in meer dan honderd landen
helemaal dat recht niet geldt.

Recht op vrije meningsuiting
heeft nog lang niet iedereen
en voordat het zó ver zijn zal
daar gaan jaren overheen.
Maar al kun je al die mensen
dan niet helpen aan dat recht,
toch helpt het allicht een beetje,
wanneer je er wat van zégt.

Jan Boerstool,

uit: *Vrijheid hoe maak je het?* (1997)

UITSPRAKEN

'You have the right to remain silent
Fuck that right! I want the right to talk, I want
the right to speak, I want the right to walk
where I wanna, yell and I'm gonna tell and
rebel every time I'm on a Microphone on the
stage cold illin'. The knowledge I drop will be
heard by millions. We ain't the problems, we
ain't the villains, it's the suckers deprivin' the
truth from our children.'

Ice T, rapper

'For to be free is not merely to cast off one's
chains, but to live in a way that respects and
enhances the freedom of others.'
(Vrij zijn is niet alleen jezelf bevrijden van
je boeien, maar leven op een manier die de
vrijheid van anderen respecteert en versterkt)
**Nelson Mandela, anti-apartheidsstrijder en
later president van Zuid-Afrika**

'Ik verafschuw uw ideeën, maar ik ben bereid
te sterven voor uw recht ze uit te spreken.'

Voltaire, filosoof in de achttiende eeuw

'Ik kan niet goedkeuren dat vorsten over het
geweten van hun onderdanen willen heersen.'
Willem van Oranje, 1564 (Ook wel Willem de
Zwijger genoemd)

'De enige vrijheid die ik ken, is de vrijheid van
de geest.'

**Antoine de Saint Exupéry, schrijver van *De
kleine prins***

'Vrijheid van meningsuiting bestaat niet
zonder de vrijheid om te kwetsen.'

Salman Rushdie, schrijver

'Vrijheid is altijd de vrijheid van anders-
denkenden.'

**Rosa Luxemburg, revolutionair politica uit
het begin van de twintigste eeuw**

'Our lives begin to end the day we become
silent about things that matter.'

(Ons leven begint te eindigen op de dag dat
we zwijgen over dingen die er toe doen)

**Martin Luther King (prominent leider van
de Amerikaanse burgerrechtenbeweging
halverwege de twintigste eeuw)**

'Theo van Gogh nam nooit een blad voor
zijn mond en laat dat de reden zijn dat ie
vanochtend niet meer opstond.

Een aantal schoten en een mes en een brief,
ik vraag me af wordt het ooit nog positief...

Wie denkt van niet, die draagt bij aan de
onzin... wie denkt van wel heeft respect voor
ons ding... En niet vergeten de man heeft
gestreden en Theo zelf, "Homie rust in vrede".'

Lange Frans en Baas B.

'Free your mind and your ass will follow
Bono, U2 (zanger)

FILMS

Over vrij om te denken:

A Lesson of Belorussian, Miroslaw Dembinski, 2006

Franek Viacorka werd geboren in Wit-Rusland in 1988, drie jaar voor de Sovjet-Unie instortte. Zolang hij zich kan heugen voert dictator Aleksandr Loekasjenko een schrikbewind. Franeks vader is vanwege zijn verzet tegen dit bewind opgepakt en gevangengenomen. Maar Franek en een aantal klasgenoten van het door zijn vader opgerichte en inmiddels ondergrondse lyceum blijven politiek actief. In een vlot tempo volgt *A Lesson of Belorussian* hun protest op straat, in de geluidsstudio en via internet. De (anti)climax volgt in maart 2006 in Minsk, bij de demonstraties rond de 'verkiezingen'.

The Making of the Revolution, Eric van den Broek, Katarina Rejger, 2001, documentaire

In september 2000, toen de toenmalige Servische president Slobodan Milosevic verkiezingen had uitgeschreven voor het presidentschap, zag de Servische jongerenbeweging Otpor! (Verzet!) haar kans schoon om eindelijk een volksopstand tegen het onderdrukkende regime tot stand te brengen. Hoogtepunten in de film zijn

onder meer het 'rollenspel' dat de activisten opvoeren om een ondervraging door de politie te oefenen, en een discussieprogramma voor de radio waarin ze een toekomst zonder angst voorspiegelen aan een bevolking die tien jaar lang weinig anders dan angst heeft gekend. Een sprankelend, energiek en optimistisch drama waarin een groep jonge actievoerders een heel volk leert hoe het zich van een dictator kan bevrijden.

The Wave, A. Grashoff, 1982

Om zijn leerlingen duidelijk te maken wat voor sfeer er in Duitsland heerste ten tijde van het Nazi-regime, bedenkt geschiedenisleraar Burt Ross een bijzonder experiment. Hij roept zich uit tot leider van een nieuwe beweging, met de naam The Wave. Spoedig is de hele school in de ban van The Wave. Wie niet mee wil doen, wordt bedreigd. Net voordat het allemaal uit de hand dreigt te lopen slaagt Ross erin de ban van The Wave te verbreken. Op pijnlijke maar uiterst doeltreffende wijze hebben de leerlingen ervaren wat het betekent je eigen individualiteit op te geven voor abstracte begrippen en idealen die door een leider gepropageerd worden.

Deze film is o.a. te huur op www.art1.nl en te koop via www.educatheek.nl

**Andere interessante films over
mensenrechten:**

Zinat, One Special Day, Ebrahim Mokhtari,
2000

Zinat is de eerste vrouw op het eiland Qeshm, in het zuiden van Iran, die de traditionele plaatselijke sluier aflegt - een soort masker dat voorhoofd, neus en mond bedekt. Ze werkt al dertien jaar in de gezondheidszorg, onder meer als vroedvrouw. Ze besluit zich verkiesbaar te stellen voor het dorpsbestuur. Haar beslissingen roepen tal van reacties op. Vrouwen bewonderen haar moed en mannen proberen haar te overtuigen om toch maar van het politieke werk af te zien.

Against my will, Ayfer Ergün, 2005,
documentaire

'Tegen mijn wil', is de Nederlandse vertaling van de filmtitel. De film gaat over een Pakistaans opvanghuis voor vrouwen die op de vlucht zijn voor eerwraak. Vaak zijn de vrouwen van huis weggelopen omdat ze waren uitgehuwelijkt aan een man van wie ze niet hielden, of omdat ze mishandeld werden. Als je als vrouw in Pakistan van huis wegloopt, is dat een schande voor de familie. Je hebt dan kans om vermoord te worden.